

بررسی نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر در شهرستان بوشهر

ارسلان کوشا^۱، یاسر محمدی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۲/۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۱/۱۵

چکیده

در کشور ایران به موجب بند ۵ اصل ۱۵۶ قانون اساسی و بند ۸ ماده ۴ قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، قوه قضاییه و نیروی انتظامی به عنوان نهادهای متولی پیشگیری از وقوع جرم معین شده‌اند. اهمیت پرداختن به بحث پیشگیری از قاچاق مواد مخدر زمانی مضاعف می‌شود که بدانیم بسیاری از جرائم مهم دیگر ارتباط تنگاتنگی با این پدیده شوم دارند. بنابراین مواد مخدر هم از جهت تأثیر مستقیمی که بر ساختارهای اجتماعی و فروپاشی خانواده‌ها و انحطاط اخلاقی جوانان دارد، خطر بزرگی برای کشورها محسوب می‌شود. بنابراین هدف از تحقیق حاضر بررسی نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر در شهرستان بوشهر می‌باشد.

روش تحقیق در این پژوهش پیمایشی و میدانی می‌باشد. که دو گروه تجربی و گواه شامل مسئولین و عموم مردم نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مورد بررسی قرار گرفته است. گروه اول (گروه تجربی) از افرادی تشکیل شده است که مرتکب جرم قاچاق مواد مخدر شده‌اند حجم نمونه برای این گروه ۱۷۲ نفر می‌باشد. گروه دوم گروه مسئولین و عموم مردم می‌باشد، حجم نمونه برای این گروه ۴۱۰ نفر می‌باشد.

بعد از جمع‌آوری اطلاعات از گروه‌های مورد مطالعه و تجزیه و تحلیل اطلاعات راهکارهای گوناگونی از جمله آموزش دانش و فن‌آوری نوین به پرسنل نیروی انتظامی، توجه به انگیزه‌های تشویقی کارکنان نیروی انتظامی، کنترل و نظارت لازم و کافی بر فعالیت‌های مناطق آزاد تجاری، سلامت عمل نیروی انتظامی، هماهنگی محاکم قضایی و نیروی انتظامی، توجه به امور اقتصادی مرزنشینان، استقرار سیستم مرزی هوشمند توسط نیروی انتظامی در جهت پیشگیری از قاچاق مواد مخدر ذکر گردید. همچنین عوامل متعددی از جمله سودآوری بالا، حرص و طمع، بیکاری، فقر اقتصادی، دوستان ناباب، در گرایش افراد به قاچاق مواد مخدر تأثیر گذار بوده است.

^۱ - استادیار گروه حقوق دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر، واحد علوم تحقیقات

^۲ - دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی بوشهر (نویسنده مسئول) Email:

واژه‌های کلیدی: نیروی انتظامی، پیشگیری، قاچاق مواد مخدر، شهرستان بوشهر

مقدمه

هر نقش اجتماعی با توجه به عرف، سنت‌ها، عقاید، رفتارها و نیازهای اجتماعی شکل می‌گیرد. نقش پلیس نیز به همین اساس شکل گرفته و البته ویژگی نظام‌مندی و سازمان‌دهی بدان افزوده است. پلیس به حکم وظیفه خود امر جلوگیری از ارتکاب جرائم، دستگیری مجرمان جلوگیری از امحای آثار جرم و حمایت‌های مقدماتی از بزه دیدگان را بر عهده دارد. اقدامات این ارگان بیشتر جنبه فیزیکی و محسوس دارد و سال‌هاست که مردم با وظایف و نحوه فعالیت آن خو گرفته‌اند. پلیس سازمان امنیتی- انتظامی است که در تمام کشورها از جمله وظیفه پیشگیری از جرائم را بر عهده دارد و بیشتر اولین نماینده عدالت کیفری است که با شهروندان در ارتباط می‌باشد. به همین دلیل نوع برخورد پلیس با مردم در شکل‌گیری طرز تلقی صحیح یا اشتباه از نظام امنیت شهری واجد اهمیت سیاسی است • اعضای پلیس افراد آموزش دیده و ورزیده‌ای هستند که پیشگیری از جرائم می‌نمایند. در مقام وظایف پلیس اقدامات زیر را انجام می‌دهد که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در پیشگیری از جرائم مؤثر است.

البته در کشورهای مختلف اختیارات پلیس دارای محدودیت‌های معین و گسترده‌تر از نهاد مشابه آن در سایر کشورها می‌باشد • همین امر منجر به آن شده تا تفاسیر متعددی از مفهوم پلیس ارائه شده و گاه بتوان آن را به مفهوم مجموعه سازمانی مقابله و مبارزه با جرائم محسوب داشت که در این صورت شامل سازمان قضایی و دادگستری نیز خواهد بود.

مفاهیم

مفهوم پلیس

پلیس واژه‌ای فرانسوی است که معانی مختلفی را در بر می‌گیرد. معنی لغوی پلیس، نظم و انتظام بخشیدن است و در زبان حقوقی گذشته، به اوامر و دستوراتی که اهداف جامعه را تحقق می‌بخشیدند اطلاق می‌شد و در زبان فارسی هم به معنای نظم، انتظام یاد می‌شود.

با توجه به گستردگی مفهوم پلیس در کشورهای گوناگون تعاریف متنوعی از پلیس می‌شود.

ماکس وبر جامعه‌شناس مشهور آلمانی، پلیس را جلوه قدرت مشروع و عقلانیت ابزاری برای استقرار نظم و امنیت در جامعه می‌داند.^۳

نقش نیروی انتظامی (پلیس) در امر پیشگیری

در میان عوامل اجرایی دولت، نیروی انتظامی بیشترین نقش را به ویژه در زمینه پیشگیری وضعی در جرم بر عهده دارد. علت این امر آن است که نیروی انتظامی در برخورد و تقابل مستقیم با اعمال مجرمانه قرار دارد و بدیهی است که به واسطه لمس موضوع، از راهکارهای پیشگیرانه، بهتر و بیشتر از سایر مراجع باید مطلع باشد.

مواد مخدر شوک هزاره سوم است و بیش از ۱۷۰ کشور با این معضل اجتماعی مواجه هستند. بر اساس آخرین آمار سازمان ملل ۲۵۰ میلیون نفر در سراسر جهان مصرف مواد مخدر را تجربه کرده‌اند و سالانه ۲۰۰ هزار نفر در سراسر جهان بر اثر سوء مصرف مواد مخدر جان خود را از دست می‌دهند. در کشور ما هر ساله ۳ هزار نفر از کل آمار فوق‌زا به خود اختصاص داده است یعنی به معنای فوت روزانه ۸ نفر ایرانی به علت سوء مصرف مواد مخدر جان خود را از دست می‌دهند.

مفهوم جرم

جرم، از ریشه عربی ج رم، به معنای قطع کردن، چیدن میوه از درخت، حمل کردن، کسب کردن، ارتکاب گناه و وادار کردن به کاری ناپسند به کار رفته است.^۴ جرم در لغت به معنای «گناه» آمده است.^۵ و در اصطلاح، علیرغم تعاریف زیادی که از جرم شده هنوز هم این موفقیت به دست نیامده تا از جرم، آن چنان تعریفی به عمل آید که مورد قبول همگان قرار گیرد و در زمان و مکان واجد ارزش باشد و دلیل این امر نیز این است که پدیده جرم بر حسب دانشمندان و محققان دارای مبانی و صور گوناگون بوده، به سخنی دیگر، آنچه که از نظر یکی جرم محسوب می‌شود بر حسب دیگری نه تنها ممکن است عنوان جرم به خود نگیرد، بلکه امکان دارد که حتی عملی پسندیده به شمار آید.^۶

مفهوم قاچاق

۳- وطن خواه، حمید، ۱۳۹۲، بررسی نقش پلیس در پیشگیری و مقابله با قاچاق زنان و دختران، پلیس زن « بهار و تابستان - شماره ۱۶ [علمی-ترویجی]

۴- قرآن، ابن ابی‌جمهور، عوالی اللئالی العزیزیه فی الاحادیث‌الدینیة، چاپ مجتبی عراقی، قم ۱۴۰۳ - ۱۴۰۵ / ۱۴۰۵ - ۱۹۸۵. ابن اثیر، النهایة فی غریب‌الحديث والاثر، چاپ طاهر احمد زاوی و محمود محمد طناحی، قاهره ۱۳۸۳ - ۱۳۸۵ / ۱۹۶۳ - ۱۹۶۵. ابن حزم، المحلی! چاپ احمد محمد شاکر، بیروت: دارالجلیل، ابن فراء، الاحکام‌السلطانیة، چاپ محمد حامد فقی، قاهره ۱۳۵۷ / ۱۹۳۸

۵- سیاح، احمد، فرهنگ جامع عربی، فارسی، ج اول، ذیل کلمه جرم.

۶- شامبیاتی، هوشنگ، (۱۳۸۴) حقوق جزای عمومی، تهران، نشر زوین، آ چاپ دوازدهم، ج اول، ص ۲۱۳

قاچاق یعنی وارد کردن یا صادر کردن یا تولید و ساخت و کشت یا صید غیرمجاز و متقلبانه کالا در داخل کشور مشمول حقوق گمرکی یا سود بازرگانی یا عوارض دولتی یا تودیع پیمان ارزی بدون پرداخت یا تودیع این حقوق مالی دولت، خواه کالای مزبور هنگام ورود و یا خروج مجاز می‌باشد یا غیرمجاز، یا حمل و نقل متقلبانه یا خدعه آمیز کالای ممنوعه یا انحصاری و یا هرگونه اقدام ناقص شرط یا محدودیت قانونی خاص مقرر بر آن کالا.

تعریف لغوی قاچاق

در لغت، قاچاق اسم ترکی بوده که در معانی ذیل آمده است: برده و ربوده شده، آنچه ورود آن به کشور و یا معامله آن از طرف دولت ممنوع است می‌باشد، متاع قاچاق به معنی ممنوع‌الورود و متاع ممنوع‌المعامله می‌باشد. قاچاق به معنی فراری، تردستی، کاری که پنهانی و با تردستی انجام شود، خرید و فروش کالاهایی که در انحصار دولت و یا معامله آن‌ها ممنوع باشد، ساختن، وارد کردن و یا صادر کردن کالاهایی که ورود و صدور آن‌ها ممنوع است. در لغت‌نامه دهخدا در ذیل واژه قاچاق آمده است:

«قاچاق ربوده آن چه وارد آن به کشور یا معامله آن از طرف دولت ممنوع است. متاع قاچاق، متاع ممنوع‌الورود و ممنوع‌المعامله. قاچاقچی (ترکی) کسی که مال التجاره ممنوع‌الورود یا ممنوع‌المعامله را بدون کسب اجازه دولت یا نپرداختن گمرک وارد کنند یا بفروشد، آنکه کالا از بی‌راهه گذراند. قاچاق کردن (مصدر مرکب) از قاچاق ترکی و کردن فارسی، گریزاندن از گمرک، ادا نکردن باج. مال التجاره را به پنهانی از عشار یا راهی غیر مملوک بردن تا اداء باج یا گمرک نکنند به هر وجه»^۷

همچنین در فرهنگ معین آمده است:

«قاچاق ۱ - کاری بر خلاف قانون که پنهانی انجام شود ۲ - متاعی که معامله یا وارد آن به کشور ممنوع است. قاچاق کردن: متاعی را پنهانی وارد کشور کردن و نپرداختن عوارض گمرکی آن»^۸
در فرهنگ‌نامه حقوقی «Dictionary blacks law» ذیل واژه «Smuggling» قاچاق آمده است:

قاچاق، وارد ساختن متقلبانه کالاهایی است که ورودشان ممنوع است یا وارد ساختنشان با پرداخت حقوق و عوارض گمرکی ممکن است و نپرداختن یا کمتر پرداختن آن حقوق و عوارض، قاچاق

^۷ - دهخدا، علی اکبر، (۱۳۶۴)، لغت‌نامه دهخدا، جلد ۳۸، دهخدا وایسته به دانشگاه تهران، انتشارات تهران

^۸ - معین، محمد، (۱۳۷۳)، فرهنگ فارسی معین، جلد دوم، تهران، انتشارات امیر کبیر

محسوب است. وارد ساختن کالاهایی که وارد ساختنشان قانوناً ممنوع می‌باشد، جرم است و نیز آوردن کالاهای مشمول حقوق و عوارض گمرکی بدون پرداخت آن حقوق و عوارض، در داخل خاک آمریکا قاچاق محسوب می‌شود. به ساحل آوردن یا حمل متقلبانه کالاهای مشمول حقوق و عوارض گمرکی در ساحل در جهت گریز از پرداخت حقوق و عوارض آن، قاچاق خواهد بود.

تعریف قانونی قاچاق

ماده ۱ قانون مجازات مرتکبین قاچاق اصلاحی مصوب ۹/۱۱/۱۳۷۲ تعریفی از قاچاق را چنین بیان نموده است: "هر کس در مورد مالی که موضوع درآمد دولت بوده مرتکب قاچاق شود، علاوه بر رد مال و در صورت نبودن عین مال، رد بهای آن حسب مورد با توجه به شرایط و امکانات و دفعات و مراتب جرم به پرداخت جریمه نقدی تا حداکثر پنج برابر معادل قیمت ریالی مال مورد قاچاق و شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم می‌گردد و در مورد اموال ممنوع الورد و ممنوع الصدور و قاچاق مشروبات الکلی به جزای نقدی حداکثر تا ۱۰ برابر درآمدی که برای دولت مؤثر می‌باشد محکوم خواهد شد". (طبق مصوبه تفسیری مورخ ۲۸/۱۰/۱۳۸۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام در موردی که قاچاق اعلامی شرعاً فاقد مالیات است ارزش عرفی آن را ملاک قرار داده است. اداره حقوقی قوه قضائیه با صدور نظریه مشورتی شماره ۷۹۸۷/۷ مورخ ۸/۱۲/۱۳۷۳ در خصوص تعریف قاچاق اعلام نموده است: غیر از آنچه در ماده ۱ قانون اصلاح ماده ۱ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۹/۱۱/۱۳۷۳ آمده است.^۹

مفهوم، معنای لغوی و اصطلاحی پیشگیری از جرم

مفهوم پیشگیری از جرم

در واقع به تعداد نویسندگانی که در پی تعریف این مفهوم برآمده‌اند، تعریف وجود دارد. اگر از تفاوت‌های فرعی بگذریم و تفاوت‌های اساسی را ملاک قرار دهیم، می‌توان در نوشته‌های اختصاص یافته به پیشگیری از بزهکاری، دو جهت‌گیری کلی را ملاحظه کرد: رویکرد موسع که «هر اقدامی» در زمینه مبارزه با بزهکاری، حتی پاسخ‌های کیفری (ضمانت اجراهای کیفری) و جبران خسارت از بزه دیدگان را پیشگیرانه محسوب می‌کند. در این رویکرد، در واقع فقط به نتیجه توجه می‌شود، یعنی هر روش، صرف‌نظر از محتوا، خواه کیفری، خواه غیر کیفری که منجر به کاهش نرخ بزهکاری می‌شود.

^۹ - احمد زاده، محمد، ۱۳۹۰، قاچاق کالای غیر گمرکی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز آموزش‌های الکترونیکی، دکتر محمد هادی صادقی

البته تعریف پیشگیری، موضوع چندان آسانی هم نیست، زیرا غالب نویسندگان، به بررسی پیشگیری می‌پردازند، بدون آن که از قبل، نسبت به تعریف و توجیه آن اقدام کنند. از سویی، اگر بخواهیم از متونی که به دنبال نقد و بررسی این موضوع بوده‌اند، استفاده کنیم، کار دشوار تر خواهد شد، زیرا این متون عموماً تعاریف بسیار متفاوتی از موضوع ارائه می‌دهند. هر چند که این مسئله قراردادی است.^{۱۰}

جایگاه پیشگیری از بزهکاری در قوانین ایران و اهمیت پرداختن به آن

پیشگیری از بزهکاری در پرتو مقررات فراتقنینی

بند ۴ اصل ۱۵۶ قانون اساسی منبع محوری حقوق جزا در کشور ماست، چون وظیفه قوه قضائیه را کشف جرم، تعقیب و... اعلام کرده است. اما بلافاصله پس از بند ۴، خبرگان قانون اساسی اقدام مناسب برای پیشگیری از جرم و اصلاح مجرمین را در بند ۵ همان اصل به عنوان وظیفه دیگر پیش‌بینی کرده‌اند. از سوی دیگر، در دیباچه قانون اساسی در بحث مربوط به قضا، جلوگیری از انحرافات امت اسلامی اعلام شده است که یکی از این انحرافات می‌تواند جرم باشد.^{۱۱}

قانون اساسی ایران، اصول حقوقی راهبردی را که متضمن مسائل حقوقی است، برای حقوق پیشگیری و نظام پیشگیری پیش‌بینی کرده است. لذا می‌توانیم بگوییم بند ۴ اصل ۱۵۶ مبنای حقوق جزا و بند ۵ اصل ۱۵۶، مبنای پیشگیری است. بند ۴ و ۵ اصل ۱۵۶ به طور عام سیاست جنایی ماست. بند ۴ به طور خاص به سیاست کیفری مربوط است قسمت اول بند ۵ اصل ۱۵۶ ق.اساسی به پیشگیری از جرم به طور عام مربوط است. از این قسمت پیشگیری غیر کیفری را استنباط می‌کنیم. قسمت دوم بند ۵ اصل ۱۵۶ راجع به اصلاح مجرمین است. مجرمین همان محکومین به زندان هستند و چون زندان از تشکیلات وابسته به قوه قضائیه است، اصلاح مجرمین از وظایف آن قوه می‌باشد. مراد خبرگان از قسمت اول بند ۵ این بوده که قوه قضائیه متولی است و نه مجری. به عبارت دیگر، این قوه باید سیایت‌گذاری نماید و کمیسیونی را بدین منظور تشکیل دهد.^{۱۲}

پیشگیری از بزهکاری در پرتو مقررات تقنینی

^{۱۰}- ابراهیمی، شهرستانام، (۱۳۸۸)، رویکردهای موسع و مضیق پیشگیری و آثار آن، آموزه‌های حقوقی، دانشگاه علوم انسانی رضوی،

ش ۱۲، ص ۴۳

^{۱۱}- نجفی ابرند آبادی، علی حسین، منابع پیشین، ص ۷۳۶.

با بررسی مقررات تقنینی (قوانین عادی) ملاحظه می‌گردد که قانون گذار ایرانی از رهگذر شماری از این مقررات پیشگیری از بزهکاری را مورد توجه قرار داده است. در این گفتار جایگاه پیشگیری از بزهکاری در مقررات تقنینی ایران تبیین می‌شود که به شرح ذیل می‌باشد.^{۱۳}

الف) پیشگیری از بزهکاری در قانون اقدامات تأمینی و تربیتی:

قانون گذار ایرانی در سال ۱۳۳۹ خورشیدی از رهگذر قانون اقدامات تأمینی و تربیتی پیشگیری از بزهکاری را مورد توجه قرار داده است. در ماده یک این قانون بیان شده است که اقدامات تأمینی و تربیتی عبارت‌اند از: (تدابیری که دادگاه برای جلوگیری از تکرار جرم در مورد مجرمین خطرناک اتخاذ می‌کند). بدین‌سان، مقنن ایرانی با ذکر عبارت (جلوگیری از تکرار جرم) یکی از گونه‌های پیشگیری از بزهکاری یعنی پیشگیری سومین^{۱۴} یا پیشگیری واکنشی (کیفری) در نوع خاص را وارد پهنه سیاست جنایی تقنینی ایران کرده است.

ب) پیشگیری از بزهکاری در قانون نیروی انتظامی

قانون گذار از رهگذر قانون نیروی انتظامی در سال ۱۳۶۹ خورشیدی به یکپارچه کردن نیروهای انتظامی آن هنگام یعنی شهربانی (پلیس شهری)، ژاندارمری (پلیس روستایی) و کمیته انقلاب اسلامی مبادرت ورزید. این قانون یکی از مهم‌ترین وظایف نیروی انتظامی را پیشگیری از بزهکاری قرار داده است. مطابق ماده ۴ قانون مزبور وظایف نیروی انتظامی را می‌توان به چهار گونه «خدماتی»، «امنیتی»، «قضایی» «انتظامی» دسته‌بندی کرد. اما در بین این وظایف، وظیفه انتظامی بیش از سایر وظایف به پیشگیری از بزهکاری مرتبط است.

ث) پیشگیری از بزهکاری از رهگذر لایحه راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور.

شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۵۹ خورشیدی با تصویب لایحه مزبور و از رهگذر تشکیل سازمان بهزیستی به پیشگیری از بزهکاری توجه کرده است. این مصوبه که به صورت ماده واحده‌ای مشتمل بر شانزده تبصره می‌باشد، در سال ۱۳۷۵ خورشیدی از سوی مجلس شورای اسلامی مورد بازبینی قرار گرفته است. با بررسی ماده واحده مزبور ملاحظه می‌شود که قانون گذار ایرانی از رهگذر این لایحه قانونی به هر دو گونه پیشگیری از بزه کاری توجه داشته است. بدین شکل که در قسمت نخستین ماده واحده مذکور از یک سو با بیان عبارت «تدارک امکانات پیشگیری» به پیشگیری کنشی

۱۳- نیاز پور، امیر حسن، منابع پیشین، ص ۱۹۲ و ص ۲۰۷

و از سوی دیگر با ذکر عبارت «تجدید تربیت منحرفین اجتماعی» به پیشگیری واکنشی اشاره نموده است.

پیشگیری از بزهکاری در پرتو مقررات فرو تقنینی

پیشگیری از بزهکاری در پرتو مقررات فرو تقنینی، یعنی آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌ها از جایگاه قابل ملاحظه‌ای برخوردار می‌باشد. در این گفتار، نخست از پیشگیری از بزهکاری از رهگذر آیین‌نامه‌ها و سپس از پیشگیری از بزهکاری از رهگذر بخش‌نامه‌ها سخن به میان می‌آید.^{۱۵}

الف) پیشگیری از بزهکاری در آیین‌نامه‌ها

جایگاه پیشگیری از بزهکاری در آیین‌نامه‌ها در چهار مورد، مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد که به شرح ذیل می‌باشد:

۱- پیشگیری از بزهکاری در آیین‌نامه پیشگیری از اعتیاد، درمان معتادان به مواد

مخدر و حمایت از افراد در معرض خطر:

به دنبال تصویب قانون اصلاح، قانون مبارزه با مواد مخدر و الحاق موادی به آن توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام در سال ۱۳۷۶ خورشیدی و اختصاص یافتن شماری از مواد آن قانون، به پیشگیری از جرائم مرتبط با مواد مخدر، ستاد مبارزه با مواد مخدر در همین راستا آیین‌نامه‌ای را در سال ۱۳۷۷ خورشیدی تدوین نمود. این آیین‌نامه اگر چه به صورت اختصاصی پیشگیری از اعتیاد را مورد توجه قرار داده است ولی پیش از آن آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر و الحاق موادی به آن سال ۱۳۷۷ خورشیدی از رهگذر بند ب ماده ۱ و ماده ۲۹ آیین‌نامه مزبور به پیشگیری از جرائم مرتبط با مواد مخدر توجه شده است.^{۱۶}

پیشگیری از بزهکاری در بخشنامه تشکیل ستاد ویژه در مراکز استان‌ها برای مبارزه

قاطع با اعتیاد و جرائم مرتبط با مواد مخدر

با توجه به این بخش‌نامه، مبارزه قاطع و قانونی با پدیده اعتیاد و جرائم مرتبط با مواد مخدر، پاک‌سازی نقاط آلوده شهرهای بزرگ از عوامل توزیع، مصرف مواد و پیشگیری از تکرار این جرائم، زدودن ناهنجاری‌های ناشی از گونه‌های مواد مخدر، ایجاد محیط امن، مطمئن و عاری از مفاسد و

۱۵- همان، ص ۲۰۷ و ص ۲۲۲

۱۶- نادری، محمد علی (۱۳۸۰)، نقش و جایگاه وزارت کشور در پیشگیری از بزهکاری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس ص ۹۷

اجرای موثرتر قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر و الحاق موادی به آن سال ۱۳۷۶ خورشیدی به عنوان هدف‌های تأسیس ستاد مزبور بیان شده‌اند.

بدین‌سان، ستاد مزبور با ساختاری قضایی-انتظامی به دنبال پیشگیری از بزهکاری مواد مخدر است. البته باید گفت که این ستاد با «رویکردی قهرآمیز و سرکوبگر» به دنبال پیشگیری از دسته خاصی از بزهکاری، یعنی جرائم مرتبط با مواد مخدر، است تا از این رهگذر گامی در جهت کاهش میزان این‌گونه از جرائم برداشته شود.

به نظر می‌رسد که پیشگیری از بزهکاری از رهگذر این ستاد نیز جنبه ساده داشته باشد. از این رو اقدام‌های ستاد مزبور پس از ارتکاب جرم، به منظور جلوگیری از بزهکاری دوباره افراد اعمال می‌شود.

پیشگیری از مواد مخدر در قوانین ایران

همچنان که اعتیاد به مواد مخدر در ایران پیشینه‌ای کهن دارد، پیشگیری از آن نیز به چند سده پیش بر می‌گردد و این نشان می‌دهد که اعتیاد هیچ‌گاه در بین ایرانیان مقبولیت عام نداشته است بعضی از اصولی که از روز نخست در پیشگیری بکار رفته هنوز هم پابرجاست، لیکن به مرور که آگاهی‌ها در زمینه اعتیاد و مواد مخدر بیشتر شد، روش‌های پیشگیری به تدریج دگرگون شده و در مواردی بهبود نسبی یافته است به طور کلی برای پیشگیری از اعتیاد و یا هر پدیده همانند دیگری در آسیب‌شناسی اجتماعی که ممکن است در سطح گسترده‌ای همه‌گیر شود سه واقعیت مهم را همواره باید در نظر داشت: انسان اعتیادپذیر، محیط اعتیادساز و عامل اعتیادزا موضوع درمان در کشور ما از دهه ۱۳۳۰ شمسی به طور جدی مطرح و پیگیری گردید. ماده ۲ قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک مصوب ۱۳۳۴ شمسی و ماده ۷ آئین‌نامه اجرایی قانون مذکور، تبصره یک ماده ۹ و نیز ماده ۲۳ قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش (مصوب ۱۳۳۸) ماده ۸ قانون اجازه کشت محدود خشخاش مصوب ۱۳۴۷ ه.ش و تبصره ۴ قانون اجازه معاملات تریاک و کمک به درمان معتادان، تعهداتی برای دولت ایران ایجاد کرد که پیش از آن چنین تعهداتی نداشت. دولت مکلف به درمان معتادان و تأمین اعتبار لازم برای این کار شد و این همان تعهدی است که دولت‌هایی که به قرارداد واحد مواد مخدر ۱۹۶۱ م و قرارداد ۱۹۷۱ م مربوط به مواد روان گردان رسماً ملحق شده‌اند در برابر ماده ۳۸ قرارداد نخست و ماده ۲۰ قرارداد دوم پذیرفته بودند.^{۱۷}

^{۱۷}- اردبیلی، محمدعلی، (۱۳۷۹) پیشگیری از اعتیاد، همایش بین‌المللی علمی- کاربردی جنبه‌های مختلف سیاست جنایی در قبال مواد مخدر، ج ۱، تهران، نشر روزنامه رسمی، ج ۱، ص ۱۶۱

نکته مهم تغییر شیوه پیشگیری به روش درمان در طول سال‌های متمادی در کشور ما است. تفکر ایجاد اردوگاه‌های بازپروری با تمام دشواری‌های آن از ابتکارات قانون‌گذاران جدید است. در قانون سال ۱۳۳۴ ه.ش آن‌جا که سخن از درمان معتادان بود، وزارت بهداشتی فقط تکلیف داشت داروی ترک تریاک به مقدار کافی تهیه و در دسترس معتادان بگذارد. سخن از ترک اعتیاد و درمان بود نه بستری شدن و اعزام به اردوگاه بازپروری. امروز مفهوم درمان نیز به تعریف جدیدی نیاز دارد. درمان به معنی دور نگه داشتن معتاد از دسترسی دائم به مواد مخدر نیست. تغییر گرایش به مواد مخدر به ویژه مواد مخدر پرخطر به مواد جایگزین، نوعی درمان محسوب می‌شود. سیاست پیشگیری از عامل اعتیادزا به نخستین قانونی که در دوره دوم قانون‌گذاری مجلس شورای ملی تصویب گردید برمی‌گردد. این قانون «قانون تحدید تریاک» مصوب ۱۲۸۹ ه.ش نام داشت که جمع‌آوری سوخته و تهیه شیرۀ مطبوخ را به عهده دولت گذاشته و برنامه‌ای هفت‌ساله برای قطع تدریجی مصرف تریاک پیش‌بینی نموده بود. از آن زمان تا مصوبه اخیر مجمع تشخیص مصلحت نظام با عنوان «قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر الحاق موادی به آن» مصوب ۷۶ قوانین، تصویب نامه‌ها، آئین نامه‌ها و بخشنامه‌هایی متعددی از تأیید مراجع رسمی گذشته است که همگی بر یک سیاست و نظریه استوار بوده‌اند و آن منع دسترسی به مواد مخدر از طریق جرم انگاشتن کشت، مصرف، خرید، فروش، تولید، ساخت، حمل، توزیع و سایر افعال وابسته مثل دایر کردن مکان برای استعمال مواد مخدر و ... بود.

مبانی نظری

مکتب فایده اجتماعی

شعار اصلی این مکتب این بود که «مجازات باید دارای فایده اجتماعی باشد» طرفداران این مکتب به حفظ اجتماع و تأمین امنیت آن توجه بیشتری داشتند و شخص بزهکار و اصلاح او، کمتر مورد توجه آنان بوده است. هدف اساسی مکتب فایده اجتماعی یا عدالت معتدل در وهله اول در هم کوبیدن سنخ فکر مربوط به اعمال کیفرهای بی‌رحمانه و سعی در نشان دادن بی‌تأثیری آن‌ها بود که به نحو شایسته‌ای می‌توانستند آن‌ها را بازگو نمایند. در وهله دوم، ایجاد برابری و تناسب بین جرم و کیفر مورد توجه قرار داشت.^{۱۸}

مکتب نئوکلاسیک نوین

^{۱۸} - مظلومان، رضا، (۱۳۵۵) جرم‌شناسی، ج اول، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، ص ۱۱.

طرفداران این مکتب بر نظام اصلاح کیفری دو ضعف اساسی را وارد کرده و خواهان بازگشت و احیای جریان سزا دهی و ترس از مجازات هستند. نخستین ضعف در شکست عملی درمان و اصلاح، که دفاع اجتماعی آن را توصیه می‌کند، متجلی می‌شود. دومین ضعف اندیشه اصلاح کیفری، خطری است که بعضی از اصول این اندیشه را در بر دارد. در این مورد ما در برابر مسئله‌ای مربوط به اصل قانون‌مندی، قرار می‌گیریم.^{۱۹}

مکتب اسلام

ترویج دستورات اخلاقی اسلام و به‌کارگیری توصیه‌های آن در عرصه‌های زندگی، همان چیزی است که برانتینگهام و فاوست (۱۹۷۶) از آن به عنوان پیشگیری اولیه یاد می‌کنند.^{۲۰} اهتمام به عبادات فردی و جمعی مانند نمازهای یومیه، روزه، حج، عزاداری در ماه‌های محرم و مراسم ویژه ماه رمضان، حضور در مساجد، زیارت مقابر قدسی ائمه اطهار (ع) از جمله مراسم مذهبی - سنتی است که می‌توان در این راستا نهایت بهره‌ی معنوی را به دست آورد. یکی از نهادهای اصلاح و بازپروری مطرح شده در اسلام، توبه است. اسلام با باز گذاشتن راه توبه، همیشه راه بازگشت و اصلاح را فراهم کرده است و انسان خطاکار را با وعده‌های نیکویش، به بازگشت و اصلاح تشویق می‌کند.^{۲۱}

تیبین جامعه شناختی از جامعه محوری و اصل پیشگیری از جرائم

امروزه بررسی دوگانه انگاری‌های^{۲۲} نظری موجود در مطالعات مربوط به جامعه‌شناسی، از دغدغه‌های اصلی جامعه‌شناسان است. تلاش برای رهایی نظریه‌های جامعه شناختی از چنگال تحلیل‌های دوگانه (مانند سنت مدرنیته، همبستگی مکانیک-ارگانیک، ساختار-کنش، سنتی-صنعتی، اصالت فرد-جامعه، عرف قراردادهای اجتماعی، ایستایی-پویایی جامعه و نظم-تغییر) از جمله اقداماتی است که هدف آن‌ها نیز رسیدن به یک اشتراک نظری واحد در تحلیل‌هاست تا بتواند دوگانگی‌ها را پوشش دهد و تبیین واحدی از آن‌ها ارائه دهد. این که پیشگیری مقدم است یا مقابله و برخورد فیزیکی؟ و این که چگونه می‌توانیم در برخورد با جرائم به طور همزمان هم اقدام پیشگیرانه داشته باشیم و هم اقدام برخوردی؟ و به لحاظ نظری این امر چگونه ممکن است؟ نکاتی است که در بررسی‌های دوگانه به آن پرداخته می‌شود. آنتونی گیدنز با مطرح کردن نظریه ساختاربندی سعی

^{۱۹}- همان منبع

^{۲۰}- گراهام، جان، (۱۳۷۴) استراتژی‌های پیشگیری از جرم در اروپا و آمریکای شمالی، ترجمه موسسه جرم‌شناسی، جلد اول، ص ۸

^{۲۱}- جعفریان، محمد حسن، پیشین، ص ۱۳۳.

کرد نظریه ای تلفیقی از نظریه ساختارگرایان و نظریه کنشی ارائه دهد. از نظر او «ساختارها در کنش و به واسطه کنش وجود دارند و ساختارها تنها مقید کننده نیستند، بلکه چاره ساز نیز هستند.»^{۲۳}

تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها شامل دو بخش تحلیلی توصیفی و استنباطی می‌باشد که در بخش توصیفی به بررسی ظاهری داده‌ها پرداخته و در بخش استنباطی فرضیه‌های تحقیق را بررسی خواهیم کرد.

اطلاعات دموگرافیک نمونه آماری

این پژوهش به بررسی و تأثیر نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر در شهرستان بوشهر می‌پردازد. اطلاعات حاصل از پژوهش از طریق پرسشنامه به دست آمده است. قبل از انجام تجزیه و تحلیل آماری مقادیر پایایی برای پرسشنامه عمومی مربوط به نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده است که این ضریب برای پرسشنامه مقدار ۰/۸۱ می‌باشد که مقداری مناسب می‌باشد. سپس اطلاعات دموگرافیک نمونه مورد مطالعه که شامل فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و نمودار میله‌ای و دایره‌ای می‌باشد به دست می‌آید که نتایج مربوطه در زیر نشان داده می‌شود.

نمونه مورد مطالعه شامل دو گروه مسئولین و افراد عام و آمار تعداد قاچاقچیان مواد مخدر می‌باشد که اطلاعات مورد نظر به ترتیب از طریق پرسشنامه، دادگستری و اداره زندان‌ها به دست آمده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی افراد بر اساس گروه‌های تحت مطالعه

گروه‌ها	فراوانی	درصد
گروه گواه	۴۱۰	۷۰/۴۴
گروه تجربی	۱۷۲	۲۹/۵۵
کل	۵۸۲	٪۱۰۰

۲۳- کرایب، یان، (۱۳۸۱) نظریه اجتماعی مدرن (از پارسونز تا هابرماس)، مترجم عباس مخبر، تهران: آگه، چاپ اول، ص ۱۴۳.

اطلاعات مورد نظر از ۴۵۰ نفر از افراد عام و مسئولین و ۱۷۲ نفر افراد قاچاقچی جمع‌آوری شده است که در کل ۵۸۲ نفر مورد تحلیل قرار گرفتند.

اطلاعات دموگرافیک افراد مسئولین و عموم

بر حسب جنسیت

در جدول توزیع فراوانی (۲) و نمودار میله‌ای مربوط به آن (نمودار ۴-۲) درصد افراد بر حسب جنسیت آن‌ها مشخص می‌باشد که ۷۱,۴۶ درصد از افراد را مردان و ۲۸,۵۳ درصد را زنان به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۲: توزیع فراوانی افراد بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
مرد	۲۹۳	۷۱,۴۶
زن	۱۱۷	۲۸,۵۳
کل	۴۱۰	٪۱۰۰

تحصیلات

در زیر جدول توزیع فراوانی (۳) و نمودار میله‌ای مربوط به آن (نمودار ۳-۴) برای افراد عام بر اساس سطح تحصیلات آن‌ها آورده شده است که ۱۱,۴۴ درصد زیر دیپلم، ۲۲,۴۳ درصد دیپلم، ۲۱,۲۱ درصد فوق دیپلم، ۴۰,۴۸ درصد لیسانس و ۴,۳۹ درصد نیز فوق لیسانس به بالاتر بوده‌اند.

جدول ۳: توزیع فراوانی افراد بر اساس تحصیلات

تحصیلات	فراوانی	درصد
زیر دیپلم	۴۷	۱۱,۴۴
دیپلم	۹۲	۲۲,۴۳
فوق دیپلم	۸۷	۲۱,۲۱
لیسانس	۱۶۶	۴۰,۴۸
فوق لیسانس و بالاتر	۱۸	۴,۳۹
کل	۴۱۰	٪۱۰۰

بر حسب سن

در جدول توزیع فراوانی (۴) و نمودار درصدی افراد عام در نمونه مورد مطالعه (نمودار ۴-۴) مقادیر فراوانی و درصد این افراد در نمونه بر حسب گروه‌های مختلف سنی آورده شده است که به ترتیب ۱۴,۳۹ درصد از افراد در گروه سنی ۱۵-۲۰ سال، ۲۶,۰۹ درصد در گروه ۲۱-۲۶ سال، ۳۵,۸۵ درصد در گروه ۲۷-۳۲ سال، ۱۴,۶۳ درصد در گروه ۳۳-۴۰ سال و ۹,۰۲ درصد در گروه ۴۰ سال به بالا بوده‌اند. بنابراین بیشتر افراد در رنج سنی ۲۷-۳۲ سال بوده و کمترین آن‌ها نیز بالای ۴۰ سال بوده‌اند.

جدول ۴: توزیع فراوانی افراد بر اساس سن

سن	فراوانی	درصد
۱۵-۲۰ سال	۵۹	۱۴,۳۹
۲۱-۲۶ سال	۱۰۷	۲۶,۰۹
۲۷-۳۲ سال	۱۴۷	۳۵,۸۵
۳۳-۴۰ سال	۶۰	۱۴,۶۳
۴۰ سال به بالا	۳۷	۹,۰۲
کل	۴۱۰	٪۱۰۰

اطلاعات دموگرافیک نمونه تجربی

بر حسب سال

در جدول توزیع فراوانی (۵) درصد تعداد دستگیر شدگان مواد مخدر به تفکیک سال مشخص شده است. که بیشترین درصد مربوط به سال ۹۳ با ۲۶/۲۵ درصد می‌باشد.

جدول ۵: توزیع فراوانی افراد بر اساس سال

سال	فراوانی	درصد
۱۳۹۰	۱۹۸۲	۱۷/۰۷
۱۳۹۱	۲۷۴۸	۶۶/۲۳
۱۳۹۲	۲۸۸۸	۲۴/۸۷
۱۳۹۳	۳۰۴۸	۲۶/۲۵

۸/۱۳	۹۴۴	۱۳۹۴
%۱۰۰	۱۱۶۱۰	کل

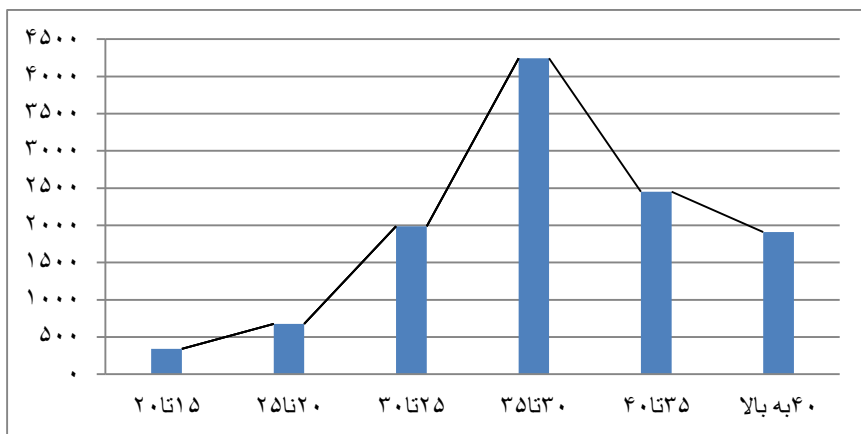
بر حسب سن

در جدول توزیع فراوانی (۶) مقادیر درصد این افراد در نمونه بر حسب گروه‌های مختلف سنی آورده شده است. که بیشترین درصد دستگیر شدگان مربوط به سنین ۳۰ تا ۳۵ سال می‌باشد..

جدول ۶: توزیع فراوانی افراد بر اساس سن

درصد	فراوانی	سن
۲/۹۳	۳۴۱	۱۵-۲۰ سال
۵/۸۱	۶۷۵	۲۰-۲۵ سال
۱۷/۱۲	۱۹۸۸	۲۵-۳۰ سال
۳۶/۵۶	۴۲۴۵	۳۰-۳۵ سال
۲۱/۱۱	۲۴۵۱	۳۵-۴۰ سال
۱۹/۴۵	۱۹۱۰	بالای ۴۰ سال
%۱۰۰	۱۱۶۱۰	کل

نمودار ۱: توزیع فراوانی افراد بر اساس سن

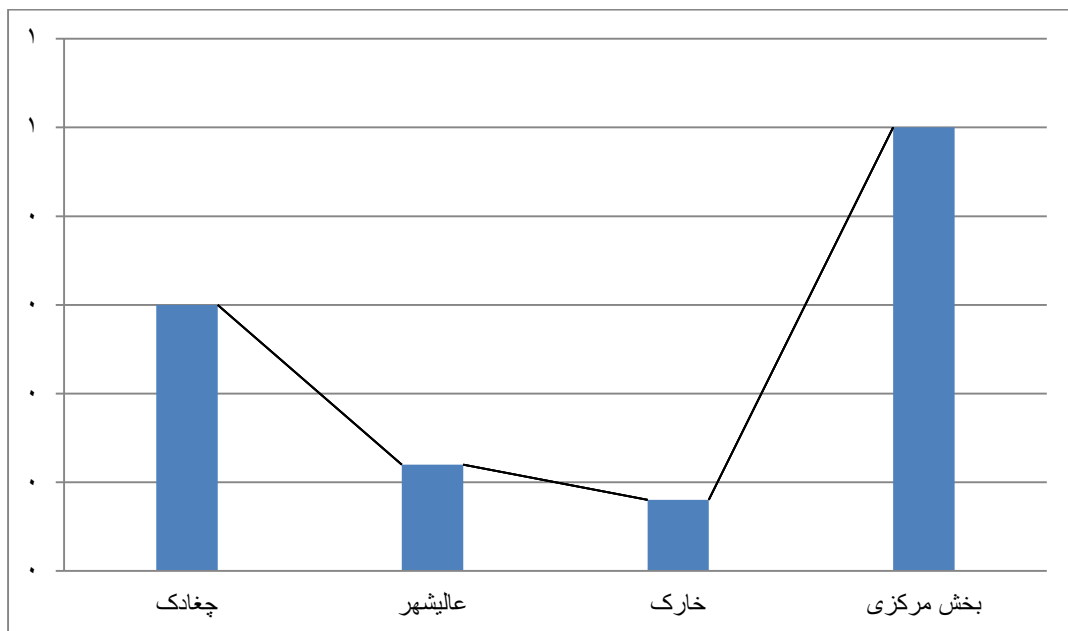
مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق

در ذیل جدول توزیع فراوانی شماره (۳-۵-۴) مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق تعیین گردیده که به ترتیب بخش مرکزی با ۵۰٪ درصد چغادک با ۳۰٪ درصد، عالیشهر با ۱۲٪ درصد، و خارک با ۸٪ درصد می‌باشد.

جدول ۷: توزیع فراوانی افراد بر اساس مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق

منطقه	درصد
چغادک	۳۰٪
عالیشهر	۱۲٪
خارک	۸٪
بخش مرکزی (بوشهر)	۵۰٪

نمودار ۲: توزیع فراوانی افراد بر اساس مهم‌ترین مناطق کشف قاچاق

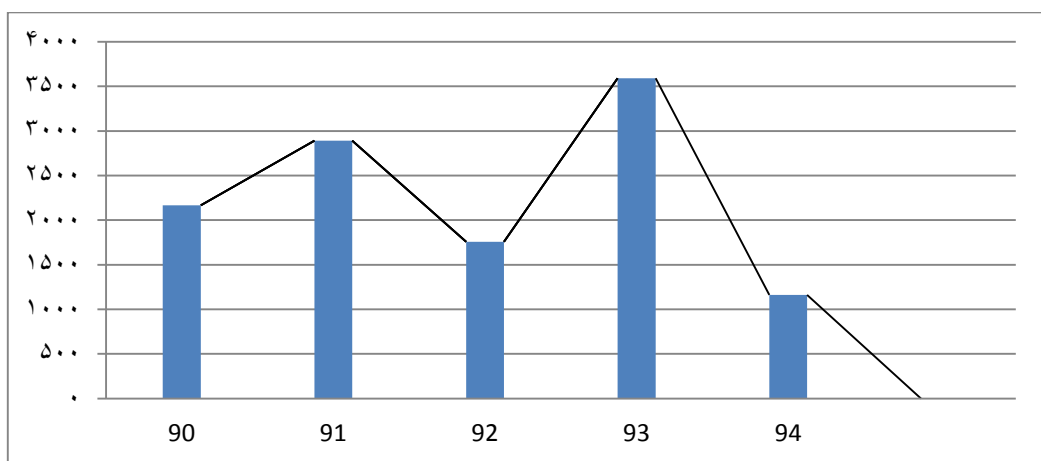
مقدار کشفیات بر اساس سال

در ذیل جدول توزیع فراوانی مقدار مواد مکشوفه در شهرستان بوشهر آورده شده است. که سال ۱۳۹۳ با حدود ۳۱ درصد بیشترین مواد کشف گردید.

جدول ۸: توزیع فراوانی بر اساس مقدار مواد

سال	مقدار بر اساس کیلوگرم	درصد
۱۳۹۰	۲۱۶۵	۱۸/۵۷
۱۳۹۱	۲۸۹۰	۲۴/۷۹
۱۳۹۲	۱۷۵۹	۱۵/۰۹
۱۳۹۳	۳۵۹۱	۳۰/۸۰
۱۳۹۴	۱۱۶۰	۹/۹۵
	۱۱۶۵۶	٪۱۰۰

نمودار ۳: توزیع فراوانی بر اساس مقدار مواد

فراوانی آمار شهدا و جانبازان

در ذیل جدول توزیع فراوانی آمار کل شهدا و جانبازان عرصه مبارزه با مواد مخدر در کشور آورده شده است..

جدول ۹: توزیع فراوانی آمار کل شهدا و جانبازان عرصه مبارزه با مواد مخدر کشور

آمار	فراوانی	درصد
------	---------	------

۲۳/۹۷	۳۷۸۵	شهدا
۷۶/۰۲	۱۲۰۰۰	جانبازان
%۱۰۰	۱۵۷۸۵	کل

جدول ۱۰: توزیع فراوانی آمار کل شهدا و جانبازان عرصه مبارزه با موادمخدر استان

بوشهر

فراوانی	آمار
۱۸	شهدا
۲۶	جانبازان
۴۴	کل

بیشترین نوع مواد مکشوفه

در ذیل جدول توزیع فراوانی بیشترین نوع مواد مکشوفه در شهرستان بوشهر آورده شده است. که تریاک ۳۳ درصد، هروئین ۲۵ درصد، شیشه ۱۷ درصد، حشیش ۱۱ درصد و ۴ درصد سایر مواد می‌باشد.

جدول ۱۱: توزیع فراوانی بر اساس نوع مواد

درصد	نوع مواد
%۳۳	تریاک
%۲۵	هروئین
%۱۷	شیشه
%۱۱	حشیش
%۴	سایر
۱۰۰,۰	کل

جدول ۱۲: آمار مربوط به کشف قاچاق از قبیل شیوه، فصول و زمان کشف قاچاق

بیشترین زمان کشف مواد مخدر		شیوه کشف قاچاق توسط پلیس	بیشترین فصل قاچاق مواد مخدر				شیوه‌های قاچاق		
			زمستان	پاییز	تابستان	بهار	هوایی	دریایی	زمینی
شب	روز	طرح‌های عملیاتی و همکاری مردم	۱۲٪	۲۴٪	۲۸٪	۳۶٪	۸٪	۱۵/۸۸٪	۷۶/۱۲٪

نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر که به منظور بررسی نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر در شهر بوشهر انجام گرفته است، بعد از طی مراحل نمونه‌گیری از افراد دستگیر شده و عموم مردم و مسئولین مربوطه، بعد از تکمیل پرسشنامه به مرحله تحلیل توصیفی شامل بررسی فراوانی‌ها و درصد آن‌ها و میانگین و انحراف معیار متغیرها و نمودار میله‌ای و دایره‌ای رسید. سپس از تحلیل استنباطی شامل آزمون خی-دو، t مستقل و تحلیل واریانس یک طرفه و نیز آزمون‌های ناپارامتری من ویتنی و کروسکال والیس و همچنین تحلیل همبستگی کمک گرفته شد که نتایج کلی آن در زیر ارائه خواهد شد.

در بررسی نظرات و دیدگاه‌های عموم مردم و مسئولین مربوطه در مورد نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر به مهم‌ترین این راهکارها اشاره می‌کنیم:

۱- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «نقش نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد. بر اساس یافته‌ها از بین کل پاسخگویان تعداد ۶۹ نفر (۱۶,۸۲) درصد بسیار زیاد، تعداد ۱۵۸ نفر (۳۸,۵۳) درصد زیاد، تعداد ۱۱۱ نفر (۲۷,۰۷) درصد کم، تعداد ۷۲ نفر (۱۷,۵۶) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس نقش نیروی انتظامی در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر می‌باشد.

۲- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «آموزش دانش و فن آوری نوین به پرسنل نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مخدر مؤثر باشد» بر اساس یافته از بین کل پاسخگویان تعداد ۹۸ نفر (۲۳,۹۰) درصد بسیار زیاد، تعداد ۱۲۱ نفر (۲۹,۵۱) درصد زیاد، تعداد ۱۰۷ نفر (۲۶,۰۹) درصد کم، تعداد ۸۴ نفر (۲۰,۴۸) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس آموزش دانش و فن آوری نوین به پرسنل نیروی انتظامی تا میزان بالایی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مخدر مؤثر باشد.

۳- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «توجه به انگیزه‌های تشویقی کارکنان نیروی انتظامی که درگیر امر مبارزه با قاچاق هستند تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد». بر اساس یافته‌ها از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۱۹ نفر (۲۹,۰۲) درصد بسیار زیاد، تعداد ۱۷۸ نفر (۴۳,۴۱) درصد زیاد، تعداد ۹۱ نفر (۲۲,۱۹) درصد کم، تعداد ۲۲ نفر (۵,۳۶) بسیار کم عنوان داشته‌اند که بر این اساس توجه به انگیزه‌های تشویقی کارکنان نیروی انتظامی که درگیر امر مبارزه با قاچاق هستند می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

۴- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «کنترل و نظارت لازم و کافی بر فعالیت‌های مناطق آزاد تجاری تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد» بر اساس یافته از بین کل پاسخگویان-تعداد ۱۰۷ نفر (۲۶,۰۹) درصد بسیار زیاد، تعداد ۱۶۹ نفر (۴۱,۲۱) درصد زیاد، تعداد ۱۰۴ نفر (۲۷,۳۶) درصد کم، تعداد ۳۰ نفر (۷,۳۱) بسیار کم عنوان داشته‌اند بر این اساس کنترل و نظارت لازم و کافی بر فعالیت‌های مناطق آزاد تجاری تا میزان زیادی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

۵- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «سلامت عمل نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد». بر اساس یافته از بین کل پاسخگویان تعداد ۹۵ نفر (۲۳,۱۷) بسیار زیاد و تعداد ۱۷۴ نفر (۴۲,۴۳) درصد زیاد و تعداد ۹۲ نفر (۲۲,۴۳) درصد کم و تعداد ۴۹ نفر (۱۱,۹۵) درصد بسیار کم عنوان داشته‌اند. بر این اساس سلامت عمل نیروی انتظامی تا میزان زیادی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

۶- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «هماهنگی محاکم قضایی و نیروی انتظامی تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد». بر اساس یافته از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۲۱ نفر (۲۹,۵۱) بسیار زیاد و تعداد ۱۷۳ نفر (۴۲,۱۹) درصد زیاد و تعداد ۸۳ نفر (۲۰,۲۴) درصد

کم و تعداد ۳۳ نفر (۸,۰۴) درصد بسیار کم عنوان داشته‌اند. بر این اساس هماهنگی محاکم قضایی و نیروی انتظامی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

۷- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «هماهنگی نیروی انتظامی با نیروهای نظامی کشورهای همسایه تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.» بر اساس یافته‌ها از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۱۴ نفر (۲۷,۸۰) بسیار زیاد و تعداد ۱۸۹ نفر (۴۶,۰۹) درصد زیاد و تعداد ۸۹ نفر (۲۱,۷۰) درصد کم و تعداد ۱۸ نفر (۴,۳۹) درصد بسیار کم عنوان داشته‌اند. بر این اساس هماهنگی نیروی انتظامی با نیروهای نظامی کشورهای همسایه تا میزان زیادی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

۸- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «توجه به امور اقتصادی مرز نشینان تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.» بر اساس یافته‌ها از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۰۷ نفر (۲۶,۰۹) بسیار زیاد و تعداد ۲۳۲ نفر (۵۶,۵۸) درصد زیاد و تعداد ۶۱ نفر (۱۴,۸۷) درصد کم و تعداد ۱۰ نفر (۲,۴۳) درصد بسیار کم عنوان داشته‌اند. بر این اساس توجه به امور اقتصادی مرز نشینان تا میزان زیادی می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

۹- توزیع فراوانی پاسخگویان به گویه «استقرار سیستم مرزی هوشمند توسط نیروی انتظامی در مرزها تا چه میزان می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.» بر اساس یافته‌ها از بین کل پاسخگویان تعداد ۱۳۱ نفر (۳۱,۹۵) بسیار زیاد و تعداد ۲۱۷ نفر (۵۲,۹۲) درصد زیاد و تعداد ۵۸ نفر (۱۴,۱۴) درصد کم و تعداد ۴ نفر (۰,۹۷) درصد بسیار کم عنوان داشته‌اند. بر این اساس استقرار سیستم مرزی هوشمند توسط نیروی انتظامی در مرزها می‌تواند در پیشگیری از قاچاق مواد مخدر مؤثر باشد.

پیشنهادها

- ۱- تدوین قوانین و مقررات نوین متناسب با اهداف پیشگیری از جرم خصوصاً قاچاق مواد مخدر
- ۲- برگزاری کارگاه‌های پیشگیری از مواد مخدر در استان با همکاری شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر.
- ۳- با پیش‌بینی مصونیت قضایی برای عوامل مبارزه با قاچاق از سوی دستگاه‌های قضایی، اقتدار شغلی پرسنل نیروی انتظامی به ویژه پلیس مبارزه با مواد مخدر تأمین و تضمین شود.

- ۴- اساس پیشگیری اقدامات فرهنگی است با این وصف جای مانند وزارت فرهنگ، صدا و سیما که می‌توانند در بحث پیشگیری مؤثر واقع شوند و در جایگاه جبهه اول و خط مقدم مبارزه با آسیب‌های اجتماعی و وقوع جرم باشند دیده نشده است لازم است نسبت به تعریف جایگاه این دو نهاد بازبینی شود.
- ۵- علاوه بر نیروی انتظامی و قوه قضاییه برای اجرایی کردن بند ۵ از اصل ۱۵۶ قانون اساسی با توجه به اینکه این موضوع کاملاً ملی و مربوط به همه قوا می‌باشد سازمان‌های دولتی و غیردولتی هم عزمی همه‌جانبه داشته باشند.

منابع

- ۱- ابراهیمی، شهرستانام، (۱۳۸۸)، رویکردهای موسع و مضیق پیشگیری و آثار آن، آموزه‌های حقوقی، دانشگاه علوم انسانی رضوی، ش ۱۲، ص ۴۳
- ۲- احمد زاده، محمد، ۱۳۹۰، قاچاق کالای غیر گمرکی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز آموزش‌های الکترونیکی، دکتر محمد هادی صادقی
- ۳- اردبیلی، محمدعلی، (۱۳۷۹) پیشگیری از اعتیاد، همایش بین المللی علمی- کاربردی جنبه‌های مختلف سیاست جنایی در قبال مواد مخدر، ج ۱، تهران، نشر روزنامه رسمی، چ ۱، ص ۱۶۱
- ۴- دهخدا، علی اکبر، (۱۳۶۴)، لغت‌نامه دهخدا، جلد ۳۸، دهخدا وابسته به دانشگاه تهران، انتشارات تهران
- ۵- سیاح، احمد، فرهنگ جامع عربی، فارسی، ج اول، ذیل کلمه جرم.
- ۶- شامبیاتی، هوشنگ، (۱۳۸۴) حقوق جزای عمومی، تهران، نشر ژوبین، آ چاپ دوازدهم، ج اول، ص ۲۱۳
- ۷- کرایب، یان، (۱۳۸۱) نظریه اجتماعی مدرن (از پارسونز تا هابرماس)، مترجم عباس مخبر، تهران: آگه، چاپ اول، ص ۱۴۳.
- ۸- گراهام، جان، (۱۳۷۴) استراتژی‌های پیشگیری از جرم در اروپا و آمریکای شمالی، ترجمه موسسه جرم شناسی، جلد اول، ص ۸
- ۹- مظلومان، رضا، (۱۳۵۵) جرم شناسی، ج اول، تهران: دانشگاه شهید بهشتی، ص ۱۱.
- ۱۰- معین، محمد، (۱۳۷۳)، فرهنگ فارسی معین، جلد دوم، تهران، انتشارات امیر کبیر
- ۱۱- نادری، محمد علی (۱۳۸۰)، نقش و جایگاه وزارت کشور در پیشگیری از بزهکاری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس ص ۹۷
- ۱۲- نجفی ابرند آبادی، علی حسین، منابع پیشین، ص ۷۳۶.
- ۱۳- وطن خواه، حمید، ۱۳۹۲، بررسی نقش پلیس در پیشگیری و مقابله با قاچاق زنان و دختران، پلیس زن « بهار و تابستان - شماره ۱۶ [علمی-ترویجی]